

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА
ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ**

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітньо-професійна програма	фізична культура і спорт
Факультет	Історико-філологічний
Кафедра	української мови і літератури
Семестр	3
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	д.ф.н., проф. Груба Т.Л.
Контактна інформація	grubatamila@i.ua

Анотація	<p>Курс передбачає вивчення стилістико-практичних аспектів сучасної української літературної мови; ознайомлення з особливостями офіційно-ділового стилю і засобами професійного спілкування, культурою усного та писемного мовлення, основами професійного мовлення та ведення службової документації, науковими принципами орфографії та пунктуації, оволодіння засадами стилістичного редагування наукового тексту професійного спрямування.</p> <p>Специфіка дисципліни зумовлена її теоретично-практичним характером та метою - формувати уміння і навички досконалого володіння українською літературною мовою у професійній сфері, підвищувати рівень комунікативної компетентності майбутніх фахівців.</p>
Мета та цілі	<p>Мета курсу є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.</p> <p>Основні завдання курсу:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ практичне оволодіння нормами сучасної української літературної мови;➤ вільне користування функціональними стилями та їх підстилями у навчальній діяльності і професійному вжитку;➤ засвоєння відомостей про призначення, структуру, мовні особливості ділових документів, вироблення навичок їх складання;➤ набуття навичок оперування фаховою термінологією, редагування і коригування фахових текстів,➤ розвиток комунікативних компетенцій, необхідних у професійному спілкуванні.
Результати навчання	<p>Опанувавши дисципліну «Українська мова за професійним спрямуванням», студенти повинні мати такі програмні результати навчання:</p> <p>Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.</p>

	<p>Уміти обробляти дані з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.</p> <p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p>Знати принципи і засоби професійного мовлення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості української мови як державної, її комунікативно-соціальні функції; - специфіку функціональних стилів сучасної української літературної мови; - основи ведення ділової документації українською мовою; - основні принципи професійного спілкування українською мовою; - основи фахової термінології; - види документів, пов'язаних із професійною діяльністю, реквізити документів, правила їх оформлення; - терміни та професіоналізми, які використовуються у фаховому спілкуванні; - лексичні, морфологічні, синтаксичні норми сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні; - особливості професійного спілкування; - основи культури професійного спілкування; - етикет професійного спілкування. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - чітко визначати і користуватися двома формами професійного мовлення: усною і писемною, знати їх особливості; - володіти навичками культури мовлення і нормами української літературної мови; - складати професійні тексти та документи, дотримуючись норм сучасної української літературної мови, використовуючи методiku складання фахової документації, термінологічні словники тощо; - здійснювати аналіз і коригувати тексти фахової інформації відповідно до норм української літературної мови; - перекладати тексти українською мовою, працюючи з іншомовними фаховими текстами, використовуючи термінологічні та електронні словники; - логічно формулювати думки, дотримуватись послідовності й точності викладу; - володіти принципами і засобами професійного спілкування, етикою та культурою діалогу.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з фахових дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату мовознавства, документознавства, фахових методик тощо.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ			
Тема	План, короткі тези	Завдання	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
Нормативно-стильові засади професійного спілкування			
1. Державна мова — мова професійного спілкування.	Мова як суспільне явище. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Функції фахової мови. 2. Мовні норми. Типи мовних норм 3. Тенденції розвитку української мови на сучасному етапі. Статус української мови як державної.. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.	Тести, питання, реферат	4
2. Основи культури української мови.	1. Комунікативні ознаки культури мови 2. Мовнокомунікативна компетенція професійного мовця. 3. Словники у професійному мовленні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури. 4. Мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандарти	Тести, кейси, доповідь	8

	етикетні ситуації. Парадигма мовних формул 5.Особливості мовного етикету українців		
3. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	1. Функціонально- стилістична диференціація сучасної української літературної мови. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів. 2.Офіційно-діловий стиль: призначення, мовні засоби та сфера вживання 3.Науковий стиль: призначення, ознаки та мовні засоби 4. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності. Основні вимоги до тексту документів.	Кейси, тести, реферат	8
Змістовий модуль 2 Професійна комунікація			
1. Спілкування як інструмент професійної діяльності.	1.Спілкування в стандартних етикетних ситуаціях. 2.Міжкультурне спілкування:: визначення, особливості. 3.Правила міжкультурного спілкування	Кейси, практичні завдання	4
2. Риторичні основи професійної комунікації	1.Основні жанри усного публічного монологічного мовлення. (доповідь, лекція, промова, виступ, повідомлення .Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. 2.Презентація як різновид публічного мовлення. . Мистецтво презентації 3. Культура сприймання публічного виступу. Засоби вираження та умови успішного публічного виступу. Види запитань.	Кейси, тести, доповідь	4
3.Особливості культури усного фахового спілкування .	1. Особливості усного спілкування.Вибір мовних одиниць 2. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. 3. Функції та види бесід. 4. Співбесіда з роботодавцем. Правила мовленнєвого етикету 5. Етикет телефонної розмови. 6. Етичні питання використання мобільних телефонів.Мовні засоби смс повідомлень. 7. Етикет слухання в діловій комунікації.Засоби активізації уваги слухачів. 8.Конспектування й тезування як основні способи фіксації почутого	Кейси, практичні завдання,реферат	4
4.Мовні й позамовні чинники культури професійного мовлення.	1. Фонетичні аспекти культури професійного спілкування(артикулювання, наголошування,інтонування, засоби милозвучності). 2. Вибір мовних одиниць у професійному мовленні(вибір слів і сталих зворотів,вибір граматичних форм і конструкцій,займенник у сфері етикетного спілкування,іменники називання осіб і звернення до них,вставні слова, словосполучення і речення як засіб модуляції мовлення). 3. Невербальні засоби професійного мовлення :поняття про невербальну комунікацію, класифікація невербальних засобів спілкування (паралінгвістичні та екстралінгвістичні засоби) .	Кейси, тести,есе	4

5. Ділова документація як засіб писемної професійної комунікації	1.Поняття “документ”. 2.Класифікація документів. 3.Національний стандарт України. 4.Реквізит як елемент документа. 5.Постійні та змінні реквізити, особливості їх внесення у документ. 6.Текст як основний реквізит документа. Логічна структура тексту. 7.Ступені стандартизації документів.	Кейси, практичні завдання	4
6. Документація щодо особового складу та кадрово-контрактних питань.	1.Документи з кадрово-контрактних питань . 2.Заяви про прийняття, звільнення чи переведення на роботу. 3.Резюме.Характеристика.Найбільш істотні недоліки в оформленні. 4.Наказ про особовий склад, контракт, трудова угода.	Кейси, практичні завдання . презентації	4
7.Довідково-інформаційні документи	1.Довідково-інформаційні документи. Реквізити. Мовне оформлення. 2Довідково-інформаційні документи (довідки, службові листи, протоколи, акти, доповідні та пояснювальні записки, оголошення, доповіді, звіти, плани робіт, телефонограми)	Кейси, тести, практичні завдання	4
8.Етикет службового листування.	1. Основні норми професійного листування. 2. Професійне листування. 3. Особливості електронного листування. 4. Оформлення ділового листа, електронний лист, вітальний адрес, візитівка	Кейси, тести,есе	4
Змістовий модуль 3			
Культура наукової мови професійного спілкування			
1. Українська термінологія в професійному спілкуванні.	1. Термін та його ознаки. Термінологія як система. 2. Способи творення термінів. 3. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькогалузева термінологія. Професіоналізми і номенклатурні назви. 4. Кодифікація і стандартизація термінів. Алгоритм укладання термінологічного стандарту.	Кейси, практичні завдання,складання термінологічного словника	8
2. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.	Особливості наукового тексту професійної тематики . Мовні засоби наукового стилю. Оформлювання результатів наукової діяльності. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці. Анотування і реферування наукових текстів. Основні правила бібліографічного опису джерел. Оформлювання покликань. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці. Науковий етикет.	Кейси, тести,есе	8
3. Проблеми перекладу і редагування наукових	1. Суть і види перекладу. 2. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською мовою. 3. Переклад термінів.	Кейси, тести	4

текстів	4. Особливості редагування наукового тексту. 5. Найпоширеніші синтаксичні помилки у наукових текстах та шляхи їх уникнення. 6. Коректурні знаки для виправлення текстових оригіналів.		
---------	---	--	--

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна література:

1. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. К., 2019. 40с.
2. Авраменко О. 100 експрес-уроків української. Частина 2. К.: Книголав, 2017. 192 с.
3. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити/ за заг. Ред. О.Сербенської. Львів, 2017. 304 с.
4. Береза Т. Гарна мова – одним словом: словник вишуканої української мови. Львів, 2017. 420 с.
5. Глущик С.В., Дияк О.В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери: Навчальний посібник. К.: Арій, 2009 .400с.
6. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. К, 2019. 208 с.
7. Гриценко Т.Б. Українська мова та культура мовлення: Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2003. 408 с.
8. Грицина В., Місяк Н., Левакіна Т., Омельчук С. Українська мова за професійним спілкуванням: метод. Рекомендації для студ. 2 курсу нефілологічних спеціальностей. Херсон : Айлант, 2011. 56 с.
9. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. К, 2019. 208 с .
10. Горошкіна О., Груба Т. Українська наукова мова: теорія і практика : навчально-методичний посібник. Суми : Університетська книга, 2023. 108 с
11. Зарицька І.М., Чикаліна І.О. Українське ділове мовлення. Донецьк, 2001. 128 с.
12. Заболотний В.В. Культура мовлення працівників органів місцевого самоврядування : довідник-порадник на щодень. К., 2013. 224 с.
13. Культура фахового мовлення : Навчальний посібник / За ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – ХХІ, 2011. 528 с.
14. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2008. 352 с.
15. Остапченко О. Українська мова в грі: Проблемні завдання, конкурси, змагання, цікаві факти,, тести, квести. К, 2018. 224 с.
16. Українська мова за професійним спрямуванням : Методичні рекомендації до практичних занять для студентів спеціальності «Фізична культура» Авторрозробник, упорядник Рудь О. М. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 73 с.
17. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів вищів фізкультурно-спортивного профілю. Навчально-методичний посібник / Дніпро: ПДАФКіС, 2018. 167 с.
18. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім.

- О.О.Потебні; Інститут української мови. К., 2019. 390 с.
19. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. –К. : Алерта, 2023. 536 с.
 20. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців: Навчальний посібник. К.: Арій, 2008. 424 с.
 21. Шевчук С.В. Ділове мовлення: Модульний курс: Підручник. К., 2009. 448с
 22. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: Підручник. К.:Арій, 2009. 301с
 23. Шевчук С.В., Кабиш О.О. Практикум з українського ділового мовлення: Навчальний посібник. К.: Арій, 2009.160 с
 24. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням. Підручник. За програмою МОНУ. 4-те видання. К : Алерта, 2014. 696 с.
 25. Українська мова для іміджу та кар'єри/ І.М. Літвінова, Т.В.Котукова. Харків, 2019. 160с.

Додаткова

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 342 с.
2. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник/ За ред.Н.Д.Бабич. Чернівці: Книги –ХХІ, 2005. 496
3. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура фахової мови: Навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
4. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: Підручник. К.: Вища школа, 2003. 462 с.
5. Омельчук С., Блажко М. Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції “Українського правопису: навч. посібник. Київ: Грамота, 2020. – 224 с.
6. Омельчук С., Климович С. Український правопис – це доступно! : посібник для 5–9 кл. за-кладів заг. середн. освіти. Київ: Грамота, 2020. 192 с.
7. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Львів: Світ, 1994. 216 с.
8. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. К.: Знання, 2016. 291 с. с
9. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю : монографія / Пилип Селігей; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2016. 627 с.
10. Українська мова: Енциклопедія. К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2004. 824 с.
11. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник / В. Ю. Підгурська, І. В. Голубовська -Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. - 192 с.
12. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.П. Бибики, І.Л. Михно, Л.О.Пустовіт, Г.М. Сюта. К.: Довіра; УНВЦ «Рідна мова», 2009. 503 с

13. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2018. 280 с.

14 Шевчук С.В., Кабиш О.О., Клименко І.В. Українська мова. Комплексна підготовка до тестування: Навчальний посібник. К.: Арій, 2008. 640 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно з розкладом, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконувати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
2 семестр	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-3)	20
Змістовий модуль 2 (теми 4-8)	20
Змістовий модуль 2 (теми 9-11)	20
Підсумковий контроль – екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни